ABBÂS BİN YEZÎD EL-BAHRÂNÎ

Üçüncü asır hadîs ve fıkıh âlimi. Hâfız (yüzbin hadîs-i şerîfi râvilerin sıhhat durumları ile birlikte, ezberden bilen büyük hadîs âlimi) ve sika (güvenilir)’dır. Aslen Bahreynli olan Abbâs bin Yezîd bin Ebî Habîb’in (radıyallahü anh) künyesi Ebû Fadıl olup, el-Bahrânî, el-Basrî nisbet edildi. Abbâseveyh lakabıyla ma’rûf ve meşhûr oldu.

Bağdâd’da ilim tahsil etti. Hemedan, İsfehan ve Bağdâd kadılıklarında bulundu. Bulunduğu şehirlerde hadîs-i şerîf okuttu. Kitablar tasnif etti. 258 (m. 872) senesinde vefât etti.

Süfyân bin Habîb, Yahyâ bin Sa’îd el-Kettân, Süfyân bin Uyeyne, Mervan bin Muâviye, Abdüla’lâ bin Abdüla’lâ, Muâz bin Hişam, Abdülvehhâb es-Sekafî, Ziyâd bin Abdullah el-Bekâî, Muhammed bin Ca’fer Gander, Vekî’ bin Cerrah, İbni Aliyye, Beşîr bin Mufaddal, Yezîd bin Zeri’, Abdullah bin İdrîs, Ebû Amr el-Akdî’den (r.aleyhim) ders aldı. Onlardan istifâde edip, hadîs-i şerîf rivâyet etti.

İbni Mâce, İbrâhîm bin Urme, İbni Ebîd-dünyâ, Heysem bin Halef ed-Dûrî, İbni Sa’îd, Ali bin Ahmed bin Sa’îd, İsmail bin Abbâs el-Verrak, İbn-i Ebî Hatim, Kâsım bin Mûsâ bin el-Hasan bin Mûsâ el-Eşîb, Hüseyin bin İsmail el-Mehâmulî, Muhammed bin Muhammed ed-Dûrî gibi birçok âlim kendisinden hadîs-i şerîf okuyup rivâyette bulundu. Derslerinde kendi tasnif ettiği kitaplardan ve diğer âlimlerin, eserlerinden hadîs-i şerîf okutur, isteyenlere bu İlmi öğretirdi.

Talebelerinden Muhammed bin İshâk el-İsfehanî anlatır.

“Hadîs öğrenmek için Basra’ya gittim. Oranın muhaddislerinin yanına vardım, ilim tahsili için geldiğimi anlattım. Onlar bana “Abbâs bin Yezîd el-Bahrânî sizin şehrinizde mi?” diye sordular. Ben de “Evet” deyince, “Sen kendi şehrinde el-Bahrânî dururken buralarda ne arıyorsun, O’ndan öğrenmen senin için daha iyidir” dediler. Bunun üzerine dönüp O’nun talebesi oldum.”

Ebû Muhammed bin Ebî Hatim anlatır: Samarra’da Abbâs bin Yezîd’in anlattıklarından babamla beraber çok şey yazdık, İbrâhîm bin Urme de bize ondan öğrendiklerini anlattı. Kendi el yazısıyle de yazdı ve “En doğrusu budur” buyurdu. Abbâseveyh hazretlerinin ilmi çok, ameli pek-fazla idi. Devlet adamlarına emr-i ma’rûf yapar. Doğruyu gösterir, doğruyu söylemekten çekinmezdi. Zâhid ve âbid (çok ibâdet eden) olup, az şeye kanâat eder, kazancının pek azını kendisi için ayırırdı. Geri kalanını fakîr ve fukaraya sadaka olarak dağıtırdı.

Hazreti Âişe’nin rivâyet ettiği ve Abbâs bin Yezîd el-Bahrânî’nin naklettiği hadîs-i şerîfte, Resûlullah (aleyhisselâm) buyurdu ki:

“Bir kimse, mâni yok iken, üç Cum’a namazı kılmazsa, Allahü teâlâ, kalbini mühürler. Ya’nî, iyilik yapamaz olur.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-A’lâm cild-3, sh. 268

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 503

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-5, sh. 133

4) Târih-i Bağdâd cild-12, sh. 142

5) Mu’cem-ül-müellifîn cild-5, sh. 65